

Kristina Ohlsson

Verzwegen

the house of books

Oorspronkelijke titel

Tusenskönor

Uitgave

Published by agreement with Salomonsson Agency

Copyright © Kristina Ohlsson 2010

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2011 by The House of Books,
Vianen/Antwerpen en Edith Sybesma

Vertaling

Edith Sybesma

Omslagontwerp

Nina Leino

Omslagfoto

Getty Images

Foto auteur

Peter Knutson

Opmaak binnenwerk

ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 3118 9

D/2011/8899/101

NUR 332

www.thehouseofbooks.com

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

IN HET BEGIN

Nergens is een plek waar je zo veilig bent.

HET WEILAND MET zijn groen en zijn bloemen was altijd al van haar geweest. Die afspraak was gauw gemaakt; ze hoefde er alleen maar mee in te stemmen dat haar zus de zolderkamer van het zomerhuis kreeg. Dat haar zus die ruil accepteerde – een saaie zolderkamer tegen een weiland – vond ze onbegrijpelijk. Maar dat zei ze niet. Dan zou haar zus op het idee kunnen komen er meer voor te vragen.

Het weiland lag vlak achter hun perceel, woest en weelderig. Toen ze klein was, reikten de hoogste planten tot aan haar kin. Nu ze ouder was, kwamen ze niet hoger dan tot haar middel. Met lichte bewegingen en een zoekende blik bewoog ze over het veld, voelde bloemen en bladeren langs haar blote benen strijken. De bloemen moesten in stilte worden geplukt, anders kon ze het net zo goed niet doen. Zeven soorten moest ze plukken, op midzomeravond, en daarna moest ze die onder haar hoofdkussen leggen. Dan zou ze hem zien, de man met wie ze zou trouwen.

Dat had ze tenminste geloofd toen ze klein was en voor het eerst bloemen ging plukken voor midzomer. Haar zus had haar geplaagd.

‘Je wilt Viktor zien,’ zei ze lachend.

Ze was toen kennelijk al naïef en dom. Het was helemaal Viktor niet, het was iemand anders. Een geheim iemand.

Na die eerste keer herhaalde ze de procedure jaarlijks. Uiteraard was ze nu veel te groot om erin te geloven, maar toch vond ze het belangrijk om dat oude bijgeloof in stand te houden. Bovendien had ze niets beters te doen, constateerde ze cynisch. Haar ouders stonden er elk jaar weer op midzomer in afzondering op het platteland te vieren en elk jaar werd dat een zwaardere opgaaf. Dit jaar was ze bovendien bij haar vriendin Anna uitgenodigd. Anna’s ouders organiseerden een

groot midzomerfeest en de vrienden van hun kinderen waren ook welkom.

Maar ze mocht er niet heen van haar vader.

‘We vieren het net als altijd,’ zei hij. ‘Samen. Dat geldt zolang je bij ons in huis woont.’

Ze werd door een golf van pure paniek overspoeld. Begreep hij zelf niet hoe onredelijk dat was? Het zou nog jaren duren voordat ze er zelfs maar over hoefde te denken uit huis te gaan. Dat haar zus zich niet loyaal opstelde, maakte het er niet beter op. Zij werd nooit op een feest uitgenodigd en zij had kennelijk niet het idee dat ze iets tekortkwam als ze met haar ouders op het platteland was. Ze leek de rare gasten zelfs wel te mogen die in de schemering uit de kelder kwamen en in de serre werden verwelkomd, waar hun moeder de luxaflex neerliet om het risico op inktijk te verkleinen.

Zij kon hen niet uitstaan. In tegenstelling tot de rest van het gezin kon ze onmogelijk sympathie voor hen voelen of medelijden met hen hebben. Beschadigde mensen die stonken en geen verantwoordelijkheid namen voor hun eigen leven. Die niets zinvollers deden dan in een kelder op het platteland zitten. Die met niks tevreden waren. Zelf was ze nooit tevreden. Helemaal nooit.

‘Je moet je naaste liefhebben,’ zei haar vader altijd.

‘Je moet dankbaar zijn voor wat je hebt,’ zei haar moeder.

Ze luisterde al lang niet meer naar hen.

Ze zag hem toen ze de vierde bloem net had geplukt. Hij moest geluid gemaakt hebben, anders had ze nooit gemerkt dat hij er was. Ze was zo geconcentreerd bezig met de bloemen in de wei. Ze keek snel omhoog en kreeg de zon in haar ogen. In het tegenlicht was hij niet meer dan een onherkenbaar, donker silhouet waarvan de leeftijd niet viel vast te stellen.

Ze hield haar hand boven haar ogen en kneep haar ogen tot spleetjes. O ja, hem kende ze wel. Ze had hem een paar dagen geleden ’s avonds vanuit het keukenraam gezien toen haar vader laat thuiskwam met de nieuwste gasten. Hij was langer dan ze gemiddeld waren. Niet ouder, maar langer. Forser. Met zijn vooruitstekende kin en krachtige kaaklijn zag hij er net zo uit als Amerikaanse soldaten in de film. Hij had ook een brede mond.

Ze stonden volkomen stil en keken elkaar aan.

‘Jij mag niet naar buiten,’ zei ze en ze stak haar neus in de wind, ook al wist ze dat het geen zin had.

De mensen in de kelder spraken nooit Zweeds.

Toen hij zich niet verroerde en ook niets zei, ging ze zuchtend verder met bloemen plukken.

Grasklokje.

Margriet.

Hij bewoog langzaam achter haar. Ze keek achterom, vroeg zich af waar hij naartoe ging. Ze ontdekte dat hij dichterbij gekomen was.

Ze waren met het gezin één keer in het buitenland geweest. Eén enkele keer hadden ze een normale vakantiereis gemaakt naar de Canarische Eilanden, waar ze konden zwemmen en zonnebaden. Op straat krioelde het van de zwerfhonden die achter de toeristen aan liepen. Hun vader wist ze heel handig te verjagen.

‘Pst,’ riep hij en hij gooide een steen de andere kant op.

Het lukte telkens weer. De hond joeg achter de steen aan die hij had weggegooid.

De jongen in het weiland had wel iets weg van een zwerfhond. Er zat iets onberekenbaars in zijn ogen, iets wat ze niet kon duiden. Misschien ook boosheid. Opeens wist ze niet wat ze moest doen. Een steen weggooid was uitgesloten. Een blik in de richting van het zomerhuisje bevestigde wat ze al wist, dat haar ouders en haar zus met de auto naar de stad waren om verse vis te kopen voor het midzomerbuffet. Nog zo’n belachelijke zogenaamde traditie die haar ouders hadden verzonnen om het beeld van een gewoon gezin in stand te houden. Ze hadden gevraagd of ze meeding, maar dat wilde ze niet. Ze wilde liever in alle rust – en in stilte – haar bloemen plukken.

‘Wat wil je?’ vroeg ze geërgerd.

Geërgerd en een beetje bang. Er was niets mis met haar intuïtie, ze wist hoe werkelijk gevaar rook. En deze keer gaven al haar zintuigen aan dat ze zelf het heft in handen moest nemen.

De bloemen prikten in haar hand toen ze erin kneep. Ze hoefde er nog maar één te plukken. Een madeliefje. ‘Veredeld onkruid,’ noemde haar vader het.

De jongen zette zwijgend nog een paar stappen in haar richting, tot dat hij een meter van haar af stond. Langzaam verspreidde zich een brede grijns op zijn gezicht. Op dat moment wist ze waar hij voor kwam.

Haar benen waren sneller dan de gedachte. Haar ruggenmergreflex signaleerde gevaar en ze rende meteen weg. Het was minder dan honderd meter naar hun tuin en ze riep een paar keer luid om hulp. Maar haar schelle kreten verdwenen in de stilte van het weiland. De droge

aarde dempte het geluid van haar soepele passen en ook de zware bons die ontstond toen hij haar na amper twintig meter vluchten op de grond gooide. Alsof hij aldoor had geweten dat ze nooit zou kunnen ontsnappen. Alsof hij haar alleen maar had laten lopen omdat hij het opwindend vond haar achterna te zitten.

Ze vocht als een wilde toen hij haar op de rug draaide en aan haar kleren rukte, zo hard en systematisch dat haar op dat moment oververhitte brein registreerde dat hij dat waarschijnlijk eerder had gedaan.

Toen alles voorbij was en ze huilend in de krater lag die hun lichamen in het gras hadden gemaakt, wist ze dat ze zich hier nooit mee zou kunnen verzoenen. Ze had haar knokkels bloedig geslagen in het hopeloze gevecht en in haar gebalde vuist hield ze nog steeds het zomerboekje. Ze liet het vallen alsof ze zich eraan had gebrand. De bloemen waren niet belangrijk meer. Ze wist al wiens gezicht ze in haar dromen zou zien.

Toen de auto van haar ouders het erf opreed, lag ze nog steeds in het weiland, niet in staat overeind te komen. De wolken in de blauwe lucht leken onhandig te spelen. Er was een hele wereld die schijnbaar niet veranderd was, terwijl haar eigen wereld voorgoed aan diggelen was gegaan. Ze bleef net zo lang in het weiland liggen totdat ze haar misten en haar gingen zoeken. Toen ze haar eenmaal vonden, was ze al iemand anders geworden.

HEDEN

*'Hij blijft dezelfde vader
Of hij nu neemt of geeft
Het beste voor zijn kinderen
Dat is waarnaar hij streeft'*

VRIJDAG 22 FEBRUARI 2008

STOCKHOLM

NIET WETEND DAT hij spoedig zou sterven hield hij de spreekbeurt die zijn laatste zou worden met grote inzet. Het was een lange vrijdag geweest, maar de tijd was snel gegaan. Het publiek was actief en het deed Jakob Ahlbins hart goed dat zo veel mensen zich voor het onderwerp interesseerden en dat hij niet de enige was.

Toen hij een paar dagen later zou beseffen dat het een verloren zaak was, zou de vraag nog snel door hem heen schieten of juist die laatste spreekbeurt doorslaggevend was geweest. Of hij te openhartig was geweest tijdens het vragenrondje, of hij te duidelijk had aangegeven dat hij kennis bezat waarvan niemand wilde dat hij die had. Maar eigenlijk geloofde hij dat niet. Hij was er tot op het laatste moment van overtuigd dat de catastrofe niet te vermijden was geweest. Toen hij de druk van het harde jachtpistool tegen zijn slaap voelde, was alles al voorbij. Maar daar werd het verdriet niet minder om dat zijn eigen leven moest eindigen. Terwijl hij nog zo veel kon geven.

Jakob had in de loop der jaren meer lezingen gegeven dan hij ooit zou kunnen onthouden en hij wist dat hij zijn redenaarstalent goed had benut. De opzet was vaak hetzelfde, en de vragen uit het publiek gelijksoortig. Het publiek varieerde. Soms waren ze erheen gecommandeerd, soms zochten ze hem uit eigen beweging op. Het maakte Jakob niet uit, hij vermaakte zich wel achter het spreekgestoelte.

Hij begon zijn betoog meestal met foto's van de boten. Misschien was dat een simpel trucje, maar die foto's deden de meeste mensen toch iets. Een tiental personen in een veel te klein bootje, dagen-, wekenlang dobberend op zee, steeds vermoeider en moedelozer. En aan de horizon lonkte Europa, als een droomland, een sprookjesland waarvan het nooit de bedoeling was geweest dat ze daar echt zouden komen.

‘We denken dat we het verschijnsel kennen,’ begon hij altijd. ‘We denken dat het bij een andere wereld hoort, dat het ons nooit is gebeurd en ook nooit zal gebeuren.’

Discreet maakte de foto achter hem plaats voor een kaart van Europa.

‘Soms zijn we kort van memorie,’ verzuchtte hij. ‘We denken er liever niet bij na dat Europa nog maar enkele tientallen jaren geleden in brand stond en dat mensen in paniek van het ene land naar het andere vluchtten. En we vergeten dat meer dan een miljoen Zweden ruim een eeuw geleden het land verlieten om in Amerika opnieuw te beginnen.’

Hij streek met zijn hand door zijn haar, wachtte even om te controleren of het publiek wel luisterde. Achter hem verscheen een foto van Max von Sydow en Liv Ullman, die Karl-Oskar en Kristina speelden in de verfilming van de boeken van Vilhelm Moberg over een aantal Zweedse emigranten.

‘Een miljoen,’ herhaalde hij op luide toon. ‘Denk maar niet dat Karl-Oskar en Kristina de reis naar Amerika ook maar een seconde als iets anders beschouwden dan als een straf. Geloof maar niet dat ze niet liever in Zweden waren gebleven als dat had gekund. Denk er maar eens over na wat er niet allemaal zou moeten gebeuren voordat je zelf de stap zou zetten om je oude leven op te geven en in een ander werelddeel opnieuw te beginnen, zonder een kroon op zak en met niet meer bezittingen dan in één klein kutkoffertje passen.’

Zijn grove taalgebruik was een bewuste keuze. Een dominee die dat soort taal bezigde was kennelijk iets ongehoords.

Hij wist heel goed waar hij tegenstand kon verwachten. Soms kwam die al wanneer hij de foto van Karl-Oskar en Kristina liet zien. Soms wat later. Vanmiddag gebeurde het meteen na zijn eerste ‘kut’. Een jongeman keek alsof het hem in het verkeerde keelgat was geschoten en net toen Jakob weer verder wilde gaan stak hij zijn hand op.

‘Sorry dat ik u onderbreek,’ zei hij met schelle stem, ‘maar die vergelijking deugt toch van geen kanten?’

Jakob wist wat er zou komen, maar toch fronste hij zijn voorhoofd voor de goede orde.

‘Karl-Oskar, Kristina en alle andere Zweden die naar Amerika gingen, werkten zich drie slagen in de rondte toen ze er eenmaal waren. Ze hebben dat land *opgebouwd*, verdomme. Ze hebben de taal geleerd en zich de cultuur eigen gemaakt. Ze zijn meteen op zoek gegaan naar werk en ze hebben er wat van gemaakt. De mensen die tegenwoordig naar Zweden komen doen dat allemaal niet. Ze wonen in hun eigen

kleine voorsteden, vertikken het om Zweeds te leren, leven van de bijstand en werken niet.'

Het werd stil in het lokaal. Onrust gleed als een onzalige geest over de menigte. De ongerustheid dat het op ruzie zou uitdraaien, maar ook de ongerustheid om ontmaskerd te worden als iemand die het met de jongen eens was. Een zacht gemompel verspreidde zich door het lokaal en Jakob wachtte af. Je kon het soort gedachten en frustraties waar de jongen net uiting aan had gegeven niet doodzwijgen. Dat probeerde hij de politici die nog steeds de moeite namen om naar hem te luisteren nu al zo lang uit te leggen.

De jongen schoof heen en weer en sloeg zijn armen over elkaar. Hij stak zijn kin naar voren en wachtte het antwoord van de dominee af. Jakob liet hem wachten, hij trok een gezicht alsof datgene wat zojuist was gezegd nieuw voor hem was. Hij keek naar de foto achter zich en daarna weer naar zijn publiek.

'Denkt u dat ze zo dachten toen ze hierheen kwamen? De mensen die vijftienduizend dollar betaalden om vanuit een brandend Irak naar Zweden te gaan, bijvoorbeeld? Droomden ze van een leven in een achterstandswijk of in een geïsoleerde voorstad? Dat ze samen met tien andere volwassenen in een driekamerflatje zouden zitten, dag in dag uit, zonder bezigheid en zonder hun gezin? Alleen. Want dat kost de reis hiernaartoe namelijk per persoon: vijftienduizend dollar.'

Hij stak een lange, stijve vinger op.

'Denkt u dat ze in hun stoutste dromen hadden kunnen denken dat we hen zo in de kou zouden laten staan? Dat iemand met een artsdiploma op zak in het gunstigste geval een baan als taxichauffeur kan krijgen en iemand met minder opleiding zelfs dat niet eens.'

Zonder verwijtend over te komen keek Jakob de jongen aan die zonet zijn mond had opgedaan.

'Ik denk dat ze net zo hebben gedacht als Karl-Oskar en Kristina. Ik denk dat ze verwachtten dat het net zo zou zijn als honderd jaar geleden in Amerika. Dat de mogelijkheden onbeperkt waren voor wie hard wilde werken en dat inzet zich zou uitbetalen.'

Een jonge vrouw trok Jakobs aandacht. Haar ogen glommen en ze hield een papieren zakdoekje stijf in haar ene hand.

'Ik denk,' ging hij langzaam verder, 'dat er maar heel weinig mensen zijn die ervoor *kiezen* om in een appartement in een buitenwijk duimen te draaien als ze een alternatief hebben. In ieder geval is dat de conclusie die ik door mijn werk heb getrokken,' voegde hij eraan toe.

Op dat punt sloeg de stemming om. Dat was vaak zo. De mensen zaten steeds geïnteresseerder te luisteren. De foto's bleven elkaar afwisselen terwijl zijn verhaal over de immigranten die de laatste decennia naar Zweden waren gekomen steeds meer vorm kreeg. Pijnlijk scherpe foto's legden mannen en vrouwen vast die in een vrachtauto door Turkije reisden en verder Europa in.

'Voor vijftienduizend dollar krijgt een Irakees een paspoort, een reis en een verhaal. De netwerken, de mensensmokkelaars, zitten door heel Europa en ze hebben vertakkingen tot diep in alle conflicthaarden waar de mensen bij weg vluchten.'

'Wat bedoelt u met "een verhaal"?' vroeg een vrouw in het publiek.

'Een verklaring waarom iemand asiel aanvraagt,' legde Jakob uit. 'De smokkelaar vertelt de vluchteling wat hij of zij moet zeggen om in Zweden kans te maken op een verblijfsvergunning.'

'Maar vijftienduizend dollar?' vroeg een man aarzelend. 'Dat is toch ontzettend veel geld. Is het echt zo duur?'

'Natuurlijk niet,' antwoordde Jakob geduldig. 'De mensen achter die netwerken strijken gigantische bedragen op. Het is een harde markt, en verschrikkelijk oneerlijk. Maar ondanks die wreedheid is het toch wel te begrijpen. Europa zit dicht voor mensen in nood. Je kunt alleen op een illegale manier binnenkomen. En de routes zijn in handen van criminelen.'

Er gingen meer handen de lucht in en Jakob beantwoordde de ene vraag na de andere. Uiteindelijk was er nog maar één hand over: die van het meisje dat het zakdoekje in haar vuist geklemd hield. Een veel te lange lok rood haar hing als een gordijn voor haar ogen en gaf haar een algemeen uiterlijk. Zo iemand die je achteraf niet kon beschrijven.

'Zijn er mensen die zich hier puur uit solidariteit mee bezighouden?' vroeg ze.

Dat was een nieuwe vraag, die was tijdens Jakobs spreekbeurten nog nooit gesteld.

'Er zijn een heleboel organisaties in Zweden en in de rest van Europa die zich met vluchtelingen bezighouden. Zit daar niet eentje bij die asielzoekers Zweden in helpt?' ging ze verder. 'Op een betere en humanere manier dan de smokkelaars?'

Hij liet de vraag tot zich doordringen en aarzelde vrij lang voordat hij antwoordde. Hij wist niet goed hoeveel hij moest zeggen.

'Mensen helpen om Europa illegaal binnen te komen is strafbaar. Dat is zo, of wij dat nou een criminele handeling vinden of niet. Daar-

om schrikt zelfs de nobelste weldoener ervoor terug zich op dat pad te begeven.'

Hij aarzelde weer even.

'Maar ik heb gehoord dat daar misschien verandering in zou kunnen komen. Dat er mensen zijn die zich zo betrokken voelen bij vluchtelingen dat ze hun een kans willen geven voor een veel lager bedrag naar Europa te komen. Maar dat heb ik van horen zeggen, ik weet het niet zeker.'

Hij pauzeerde even en voelde dat zijn hart sneller ging slaan toen hij in stilte bad dat het waar was wat hij zei.

Hij eindigde zoals hij altijd deed.

'Ik geloof dus niet dat we bang hoeven te zijn dat grote aantallen mensen op de wereld zich niets aantrekkelijkers kunnen voorstellen dan zonder werk en zonder vaste woon- of verblijfplaats in een buitenwijk van Stockholm te zitten. Waar we wel goed over na moeten denken is het volgende: Waartoe is een vader niet allemaal bereid om de toekomst van zijn kinderen veilig te stellen? Tot welke daden is een mens in staat die alles heeft verloren en een beter leven wil?'

Terwijl Jakob Ahlbin zijn laatste spreekbeurt afsloot en het applaus van zijn toehoorders in ontvangst nam, landde er een Boeing 737 op vliegveld Arlanda, die een paar uur eerder uit Istanbul was vertrokken. De gezagvoerder die het toestel naar de hoofdstad had gevlogen, rapporteerde dat het buiten drie graden vroom en dat er 's avonds sneeuw werd verwacht. Hij heette alle passagiers welkom thuis, waarna een stewardess vroeg of alle reizigers wilden blijven zitten totdat het lampje met de veiligheidsriem uit ging.

Ali luisterde gespannen, maar hij verstond de luidsprekerstemmen niet als ze Engels spraken en ook niet als ze die andere taal spraken, waarvan hij aannam dat het Zweeds was. Het zweet liep over zijn rug, het overhemd dat hij vlak voor vertrek had gekocht plakte aan zijn huid. Hij probeerde niet tegen de rug van de stoel te leunen, maar hij wilde ook niet de aandacht trekken door voorovergebogen te zitten, zoals tijdens de vlucht van Bagdad naar Istanbul. Toen vroegen verschillende stewardessen hem hoe het met hem ging en of hij iets wilde eten of drinken. Hij schudde zijn hoofd, veegde met de rug van zijn hand het zweet van zijn bovenlip en deed zijn ogen dicht. Hij wilde er graag snel zijn, het allemaal achter de rug hebben, dan kon hij zich veilig voelen.

Hij voelde zich onrustig en kon moeilijk stil blijven zitten. Hij kneep met beide handen in de leuning en klemde zijn kaken op elkaar. Voor zeker de honderdste keer keek hij het vliegtuig rond en probeerde te raden wie zijn escorte was. Wie was de geheime persoon die tussen de andere passagiers in zat om erop toe te zien dat hij zich goed gedroeg, dat hij de instructies opvolgde? Een schaduw uitgezonden door zijn bevrijder. Voor zijn eigen bestwil. En die van alle anderen. Zodat hij geen problemen creëerde voor anderen die net als hijzelf de kans zouden krijgen op zulke genereuze voorwaarden naar Zweden te reizen.

De valse pas zat in zijn borstzakje. Hij had hem eerst in zijn handbagage gehad, maar hem daaruit gehaald toen de stewardess hem kwam wijzen op het bordje dat aangaf dat hij bij een nooduitgang zat. Dan mocht je geen bagage bij je voeten hebben staan, en moest je die in het bagagerek leggen. Ali was bijna in paniek geraakt, hij wilde niet van zijn paspoort gescheiden worden. Met trillende handen had hij de rits van de tas opengemaakt en zijn pas gezocht die helemaal onderin zat. Hij had de harde kaft vastgepakt, het paspoort in zijn borstzakje gestopt en daarna de tas aan de wachtende stewardess gegeven.

De instructies met betrekking tot de aankomst in Zweden waren zonneklaar. Onder geen beding mocht hij al op de luchthaven asiël aanvragen. Hij mocht ook zijn pas niet afgeven, ook niet aan de escorte in het toestel voor hij uitstapte. Het paspoort bevatte een zakenvisum waarin stond dat hij uit een van de Golfstaten kwam en het recht had het land binnen te gaan. Dat hij geen Engels sprak, zou geen probleem zijn.

Het vliegtuig taxiede over de landingsbaan, het gleed verbazingwekkend soepel over het harde asfalt waarin de vorst zich had vastgebeten. Het naderde gate zevenendertig, waar de passagiers zouden uitstappen.

‘En als het me niet lukt, wat dan?’ had Ali zijn contactpersoon in Damascus gevraagd, die hem de mogelijkheid aan de hand had gedaan.

‘Maak je niet zo druk,’ had de contactpersoon met een zuinig glimlachje gezegd.

‘Ik moet het weten,’ zei Ali. ‘Wat gebeurt er als iets van al die dingen die ik moet doen niet lukt? Ik heb andere mensen gesproken die naar dezelfde plek gaan. Dit is niet de normale gang van zaken.’

Het gezicht van zijn contactpersoon betrok.

‘Ik dacht dat je dankbaar was, Ali.’

‘Dat ben ik ook,’ haastte hij zich te zeggen. ‘Ik vraag me alleen af...’

‘Je moet je niet zoveel afvragen,’ viel de man hem met plotselinge scherpte in de rede. ‘En je mag hier beslist niet met anderen over praten. Helemaal nooit. Je moet je maar op één ding richten en dat is het land zien binnen te komen op de manier die wij afgesproken hebben en daarna de opdracht uitvoeren die we je zullen geven. Zodat je met je gezin herenigd kunt worden. Want dat wil je toch?’

‘Dat wil ik heel graag.’

‘Mooi, dan moet je je niet zoveel zorgen maken en beter je best doen. Anders loop je de kans dat je ongelukkiger wordt dan je ooit bent geweest.’

‘Ik kan niet ongelukkiger worden dan ik nu ben,’ fluisterde Ali met gebogen hoofd.

‘Natuurlijk wel,’ antwoordde de man op zo’n ijzige toon dat Ali van pure angst zijn adem inhield. ‘Stel je voor dat je je hele gezin zou verliezen, Ali. Of dat ze jou zouden verliezen. Eenzaamheid is het enige echte ongeluk. Onthou dat goed, om wille van je gezin.’

Ali deed zijn ogen dicht en wist dat hij dit nooit zou vergeten. Hij begreep heel goed dat het een verkapt dreigement was.

Toen hij nauwelijks tien minuten later de paspoortcontrole passeerde en wist dat hij het land binnen was gekomen, dacht hij er weer aan. Vanaf hier was er maar één weg, en die weg zou hem steeds verder wegvoeren van het leven dat hij nu definitief had achtergelaten.